

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XXIII. Nonam morborum caussam esse, justitiam Dei, hominum
peccata punientis, ostenditur ex historijs veteris Testame[n]ti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45701

cibi appetitus; in renibus & vesica calculus generatur: podagra pedes occupat, omnia denique membra tremunt & contrahuntur. Hinc qui aquam bibunt, plerumque sunt robustiores; vini potatores, qui noctem in diem, & diem in noctem vertunt, vereque, quia dum lucet, dormiunt, dum sol terram subit, bibunt, Principes dici possunt tenebrarum, omnibus morbis corpus obruant. In compendio dixit Poeta.

*Nubila lippa, febris, rabies, mors, calculus, hydrops,
Vertigal Bromij, & fex scelerata meri.*

S. Ambr. lib.
de Elia & je-
iun. cap. 13.

Ita, dum quærent in poculis homines voluptatem, inveniunt crucem. Quare, sicut D. Ambrosius de illis; qui alios vel directè, vel indirectè inducunt ad ebrietatem, dixit: *Rogas ad iucunditatè, cogis ad mortem;* ita de his licet dicere, tot eos morbos, quot scyphos bibere, si bibant extra necessitatem, & natura reluctante. Cui igitur morbos hos debent, immò cui possunt, nisi sibi metipsis ascribere? Itaque si ægrotent, verum morborum suorum authorem accusent, & cum in morbo & lecto cubant, illud sibi metipsis canant: *Tute tibi intrinisti, tibi exedendum est.*

C A P V T XXIII.

Nonam morborum causam esse iustitiam DEI hominum peccata punientis, ostenditur ex historijs veteris Testamenti.

I.

Uc vsque morbos hominum à natura, à dæmonis invidia, à malitia dæmoni seruentiam, ab hominum ipsorum ira, odio, temeritate, intemperantia, alijsq; vitijs oriri ostendimus. Nec illud tacuimus, per peccatum mortem introiisse in mundum, & labores vnà languoresq; qui mortem antecedunt, tamquam prænuntij, vel tamquam stipatores satellitesq; comitantur. Vnde intelligi potest, etiam DEVM ipsum esse causam morborum mortiumq; non tantum permittentem, sed etiam immittentem punientemq;. Et quidem multis de causis iustissime Mundi Rector humano generi morbos vel immittit, vel permittit. Quarum sanè prima est iustitia hominum peccata puniens, sine qua mundus iste non gubernaretur.

Sicut

Sicut enim decet virtutes præmijs, ita par est peccata supplicijs affici. Inter quæ supplicia sunt etiam morbi & mortes, & ceteræ calamitates. Duplicis autem sunt generis peccata, quibus eiusmodi pœnæ debentur. Vnum originale, cetera personalia appellantur. Illud Adamo quidem personale fuit, sed originale dicitur, quia etiam in posteros Adami deriuatum est, qui in Adamo tamquam capite suo, peccauerunt, ac proinde cum illo luunt. Cùm enim Conditor noster, hoc ipso sit Dominus noster, quia illius opus sumus, sicut olla figuli, meritò præceptum posuit, quo ei tamquam Domino iubebatur obedire; & si faceremus, præmio; si essemus rebelles, supplicio digni efficeremur. Quod, ne nesciret Adam, dictum est illi: *Ex omni ligno Paradisi comede: de ligno autem scientia boni & mali, ne comedas. in quocumq; enim die comederis, ex eo, morte morieris, tu scilicet, & posteri tui, quibus vel vitam obtinere poteris abstinendo; vel, præuaricando, labores, sudores, dolores, mortemque ipsam promereri.* Non abstinuit, comedit, in hæc omnia incurrit. Quid enim aliud facere debuit diuina iustitia, nisi vt plecteret præuaricatorem? seruumq; puniret inobedientem? Et clementer puniuit. Nam quod naturæ erat debitum, vertit in supplicium; permisitque hominem suæ fragilitati: quem, si in innocentia & iustitia originali, qua eum ornauit, permansisset; & ab infirmitate, & ab ipsa etiam mortalitate exemisset.

Ob hoc ergo delictum & parens, & omnes filij eius, morbis, mortibusque iustissimè subjecti sunt. Sed non fuit satis in progenitore peccauisse, ipsi etiam posteri eius peccauerunt, vt mortem pluribus titulis promererentur. Itaque & isti, propter ea quoque delicta, quæ ipsi commiserunt, plectuntur miserijs, quæ illis iam aliunde, ob peccatum scilicet protoplasti, debebantur. Nam & infantuli, qui aliud peccatum non habent, quàm originale, iisdem miserijs afficiuntur. E quibus ipsis Iulianum Pelagianum conuincit D. Augustinus, infantes sine peccato originali non nasci, ob quod, diuina iustitia exigente, illis vel pœnæ, vel pœnalitates istæ inferantur. Ita enim Pelagianum alloquitur. *Nonne ipse dixisti, administrationem corporis sic animo esse commissam, ut fructus operis fieret utrius, communis, & vel virtutis exer-*

Gen. 2. 16.

II.

S. Augustin.
lib. 3. contr.
Iulian. Pelag.
cap. 4.

Ff 2

oita

Rom. 10.

Eccl. 22.

cita gaudia, vel insolentia poenas, cum eum, quam hic non bene rexerat, carnis afflictione sentiret? responde igitur, quare in hac ipsa vita afflictione carnis anima crucietur infantis, cuius ei meritum, quia non bene rexerat carnem, adhuc non potest imputari? naturam dico humanam in exordijs nascentium innocentia dote locupletem. Fatemur sane, quantum ad peccata pertinet propria. Cum autem etiam originali negatis obnoxios, respondete, quo merito tanta innocentia nonnumquam caca, nonnumquam surda nascatur? quod vitium etiam ipsam impedit fidem, Apostolo teste qui dicit: Igitur fides ex auditu. Iam verò quis ferat, quod ad ipsum spectat animum, imaginem DEI innocentia, sicut asseris, dote locupletem, fatuam nasci. si nulla ex parentibus mala merita in parvulos transeunt? an ita est quisquam vestrum fatuus, ut fatuitatem nullum malum putet, cum Scriptura dicat mortuum septem diebus, fatuum verò omnibus diebus esse lugendum? Quis autem nesciat, quos vulgo meriones vocant, natura ita fatuos, ut quibusdam eorum panem sensus pecorum conferatur? Et non vultis fateri, genus humanum ex initio, quo DEVM deseruit, trahere damnata originis noxam his omnibus dignissimam panis, nisi ubi parcat ratione dispositionis occulta, inscrutabilis sapientia Conditoris, qui nec ab ipsa uniuersa massa perditionis abstinere sui operis bonum, ut ex malis vitiorum condatur, licet cum malis, in quantum bona est, rationem, mortalemque naturam, cuius nemo esse potest Conditor, prater ipsum: & in generatione damnata praebeat vasis misericordia regenerationis auxilium. Frustra itaque putas in parvulis non esse delictum, quia sine voluntate, qua in eis nulla est, esse non potest. Hoc enim rectè dicitur, propter proprium cuiusque peccatum, non propter primi peccati originale contagium. Quod si nullum esset, profecto nulli malo paruuli obstricti, nihil mali vel in corpore, vel in anima substantia iusti DEI potestate paterentur: quod tamen & ipsum à mala voluntate priorum hominum sumpsit exordium, sicut voluntas mala ipsa est origo peccati, id est, à voluntate mala peccatum exortum est. & peccati origo voluntas mala est, ita nisi voluntas mala, non est cuiusquam vlla origo peccati.

III.

Sicut autem paruuli poenam exfoluunt propter peccatum, quod à mala voluntate priorum hominum sumpsit exordium; ita adulti & propter illud ipsum, & propter multa insuper alia, quae ipsi perpetrant, ærumnis his iustissime puniuntur; tantoque ju-

stius

stius, quia bis, ter, centies, immò millies, sic puniri meruerunt. Non nouit DEVM, qui tantum putat esse misericordem & liberalem; etiam iustitia illius est agnoscenda, & metuenda. Hoc ut fiat, iudicem quoque agat, necesse est. Iudex autem, ut varias causas, ita & diuersos habet modos puniendi. Cain fratricidam sic legitur allocutus: *Quid fecisti? vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Nunc igitur maledictus eris super terram, quae aperuit os suum, & suscepit sanguinem fratris tui de manu tua. Cum operatus fueris eam, non dabis tibi fructus suos: uagus & profugus eris super terram.* Ecce actorem Abel, reum Cain, DEVM iudicem, poenam, maledictionem, laborem, exilium. Hoc iudicium fuit inter primos hominum filios. Postea, transactis aliquot seculis, cum cepissent homines multiplicari super terram, & peccata quoque multiplicarentur, dixit DEVS: *Non permanebit spiritus meus in homine in aeternum, quia caro est: eruntque dies illius centum viginti annorum.* Quod, teste Augustino, non sic accipiendum est, quasi praeiudicium sit, post hac homines centum viginti annos uiuendo non transgredi, cum & post diluuium etiam quingentos excessisse inueniamus; sed centum viginti anni praedicti sunt uita hominum periturorum, quibus transactis, diluuius deleberentur. Itaque, uidens DEVS, quod multa malitia hominum esset in terra, & cuncta cogitatio cordis intenta esset, ad malum omni tempore, poenituit eum, quod hominem fecisset in terra. Et tactus dolore cordis intrinsecus, dolens, inquit, hominem, quem creauis a facie terra, ab homine usque ad animantia, a reptili usque ad uolucres caeli. Locutus est nempe DEVS, iuxta humanam consuetudinem, ut enormitatem peccatorum exprimeret, quia & nos ea, quorum poenitet, si possumus, destruimus. Ita ergo & DEVS sceleribus hominum tunc iratus & indignatus est. Porro ira DEI, non perurbatio animae illius est, sed iudicium, quo irrogatur poena. Hac ira etiam flagellauit Pharaonem plagis maximis, & domum eius, propter Sarai uxorem Abram. Hac ira concitatus dixit ad Abraham: *Clamor Sodomorum, & Gomorrhoe multiplicatus est, & peccatum eorum aggranatum est nimis, &c.* Hac eadem rari multiples plagas imposuit alteri Pharaoni Israeliticum populum ex Aegypto dimittere nolenti. Hac inflammatus percussit murmurantem Moyses sororem, & ecce Maria apparuit candens lepra quasi nix. Quod

Gen. 4. 10.

Gen. 6. 11.

S. Augustin. lib. 15. de ciuit. cap. 24.

Gen. 6. 5.

S. Augustin. lib. 15. de ciuit. cap. 25.

Gen. 12. 17.

Exod. 3. 16.

Num. 12. 13.

4. Reg. 5. 27. & Giezi, ac toti eius posteritati, ob avaritiam & mendacium, accidit. Neque ob gulam seipsum dumtaxat deiecit in morbos homo; DEVS ipse, sicut primos parentes, ita alios carniū appetitores etiam serio & cito castigauit. *Vulgus quippe, quod ascendit cum eis, flagrant desiderio, sedens & flens, iunctis sibi pariter filiis Israël, & ait: Quis dabit nobis ad vescendum carnes? Recordamur piscium, quos comedebamus in Ægypto gratis. in mentem nobis veniunt cucumeres, & pepones, porriq̄, & cepe, & allia.* Annuit DEVS, & pluit illis carnes ad manducandum. Sed cito præsto fuit vindicta. *Adhuc carnes erant in dentibus eorum, nec defecerat huiusmodi cibibus; & ecce furor Domini concitatus in populum, percussit eum plaga magna nimis. Quæ erat illa plaga? vehemens pestis, subita mortis: nec antè illi coturnices in ventre sepelierant, quàm ipsi in sepulchris concupiscentiæ sepulti sunt.*

IV.

3. Reg. 13. 4.

Præsens quoque pœna DEI fuit, quando Propheta regi Ieroboam ad altare stanti est de Iosia nascituro vaticinatus, quæ non libenter audiuit. Nam *cùm audisset rex sermonem hominis DEI, quem inclamauerat contra altare in Bethel, extendit manum suam de altari, dicens: Apprehendite eum. Et exaruit manus eius, quam extenderat contra eum: nec valuit retrahere eam ad se. Quod non factum est, ob pœnam idololatriæ, in qua Ieroboam perseverauit, sed quia extenderat manum in virum DEI: dicens: Apprehendite eum.* In qua voluntate rex non permansit, sed magis eum deinde honorauit, volens ei etiam munera offerre. Nimirum sæpe, etiam cum miraculo sanati, non ex toto conuertuntur, immò sæpe penitus non corriguntur. Quare beneficium acceptum erit in maiorem illis damnationem, quòd corpore sanati, animo malè affecto permanferint. Certè Christum etiam permanentibus in peccato sanitatem corporalem miraculosè aliquando dedisse, satis liquet in sanato Malcho, & in nouem leprosis ingratiss. Porro, post triplex miraculum, scilicet arefactam & iterum precibus Prophetæ sanatam manum, ac scissum altare effusumq̄ cinerem, *non est reuersus Ieroboam de via sua pessima.* Itaque *in tempore illo agrotauit Abia filius Ieroboam.* Immò tota domus Ieroboam & euersa est, & deleta. Nescitur sæpe, cur hic, cur ille ægrotet; sed pater in filio, & tota domus punitur ob patremfamilias,

Ios. 18. 10.
Luc. 17.3. Reg. 13. 33.
& cap. seq.
v. 1.

miliis, quia nonnumquam tota domus in illo, aut cum illo peccat. Quamuis id genus pœnæ rariùs infligatur. Sæpe extemplo adest morbus, post commissum peccatum. Ita paulò antè memorato Giezi reuertenti dixit Elisèus: *Sed & lepra Naaman adhærebit tibi, & semini tuo usq; in sempiternum. Et egressus est ab eo leprosus, quasi nix.* Vnus dies, immò vnica nox intercessit inter increduli ducis scõmma, & impletum Elisèi vaticinium. Nam altera luce, *conculcauit eum populus in porta, & mortuus est.* De peste in populum à Dauide numeratum immissa, alio iam loco egimus.

Hanani Propheta increpauerat regem Iuda Asa, quòd fiduciam habuisset in rege Syriæ, & non in Domino, *iratusq; Asa aduersus Videntem, iussit eum mitti in neruum: valde quippe super hoc fuerat indignatus: Quid ei contigit? Quia Prophetam mitti in neruum, quo pedes constringuntur, talionis pœna plexus est.* Nam *agrotauit etiam Asa anno trigesimo nono regni sui, dolore pedum vehementissimo, & nec in infirmitate sua quasiuit Dominum, sed magis in medicorum arte confisus est.* Non vult contemni medicum DEVS, quem iubet honorari: *Honora medicum propter necessitatem: etenim illum creauit Altissimus, ait, à DEO enim est omnis medela: sed hac ipsa de causa, non magis est in arte medicorum confideadum, quàm in Deo, qui in morbis omnibus est inuocandus.* Stultissimi mortales, qui in ualitudine laborantes tam sollicitè de medicis circumspiciunt, de Deo autè rogando & conciliando non cogitant, sine quo omnes medicinæ sunt venena. Rectè proinde faciunt illi in Italia magistratus, ex quorum lege medici non audent, in ærotis curandis, antè progredi, quàm videant etiam medicos spirituales vocari. Ioram filius Iosaphat fratres suos & quosdam Principes Iuda occiderat, cui Elias (post raptum, ex eo loco, in quem Angelico ministerio translatus est, vt aliqui volunt) has litteras scripsit: *Hæc dicit Dominus DEVS David patris tui: Quoniam non ambulasti in vijs Iosaphat patris tui, & in vijs Asæ regis Iuda, sed incepsisti per iter regum Israël, & fornicari fecisti Iudam, & habitatores Ierusalem, imitatus fornicationem domus Achab, insuper & fratres tuos, domum patris tui, meliores te occidisti; ecce Dominus percutiet te plaga magna, cum populo tuo, &*

V.

Eccli. 38. 1.

2. Paralip. 21.

12.

filijs.

232 Cap. XXIII. Nona morb. causa, iustitia Dei in veteri Testamento, filijs, & vxoribus tuis, vniversaq; substantia tua. tu autem agrotabis pessimo languore vteri tui, donec egrediantur vitalia tua paulatim per singulos dies. Itaque & hostes ei Philistinos, Arabesque suscitavit Deus, qui terram Iuda vastauerunt, diripueruntq; cunctam substantiam, qua inuenta est in domo regis, insuper & filios eius. & uxores, & c. Et super hac omnia percussit eam Dominus alui languore insanabili. Cumq; diei succederet dies, & temporum spatia voluerentur, duorum annorum expletus est circulus: & sic longa consumptus tate, ita ut egeret etiam viscera sua, languore pariter & vita caruit. Utinam autem non etiam post vitam cruciatus fuisset continuatus & multiplicatus, iustissimo iudice vindictam tam atrocium scelerum in hac vita inchoante, atque in æternum supplicium propagante.

VI.

1. Paralip. 26.
15.

Ozias, ob nimiam felicitatem elatus, sacerdotis sibi officium arrogavit, non dilata est pœna, inter adolendum plexus est. Quæ historia, quia eos erudit, qui adulatoriè permiscent officium Principis, cum officio Sacerdotis, dicentes, vnumquemque Principem, in ditione sua, posse disponere de religione & cultu diuino eiusque ceremonijs, ipsis Scripturæ verbis est apponenda. Ozias itaque pugnavit prosperè: egressumq; est nomen eius procul, eò quòd auxiliaretur ei Dominus, & corroborasset illum. Sed cum roboratus esset, eleuatum est cor eius in interitum suum, & neglexit Dominum Deum suum: ingressusq; templum Domini adolere voluit incensum super altare thymiamatis. Statimq; ingressus post eum Azarias sacerdos, & cum eo Sacerdotes Domini octoginta viri fortissimi restiterunt Regi, atq; dixerunt: Non est tui officij, Ozia, ut adoleas incensum Domino, sed Sacerdotum, hoc est, filiorum Aaron, qui consecrati sunt ad huiusmodi ministerium: egredere de sanctuario, ne contempseris: quia non reputabitur tibi in gloriam hoc à Domino DEO. Iratusque Ozias, tenens in manu thuribulum, ut adoleret incensum, minabatur Sacerdotibus. Statimq; orta est lepra in fronte eius coram Sacerdotibus in domo Domini super altare thymiamatis. Cum respexisset eum Azarias Pontifex, & omnes reliqui Sacerdotes, viderunt lepram in fronte eius, & festinato expulerunt eum. Sed & ipse perterritus, acceleravit egredi, eò quòd sensisset illico plagam Domini. Fuit igitur Ozias Rex leprosus vsq; ad diem mortis sue, & habitauit in domo separata plenus lepra.

lepra, ob quam eiectus fuerat de domo Domini. Videte igitur, magnates, quid mereamini, qui Parochis vestris, immo Episcopis vestris leges datis, mandata praescribitis, tamquam ipsi Episcopi essetis: videte, quid mercedis apud Deum mereamini. Si non vultis carpi morbis extra ordinem orituris, *Reddite qua sunt Caesaris Caesari, & qua sunt Dei Deo.* Matth. 22. 21.

Quod quia neque Antiochus fecit, non solum in ea mala incidit, quae supra recensui, sed etiam palam agnovit, cur in ea mala incidisset, dicens: *Nunc reminiscor malorum, quae feci in Ierusalem, unde & abstuli omnia spolia aurea & argentea, quae erant in ea, & misi auferre habitantes Iudaeam sine causa. Cognovi ergo, quia propterea inuenerunt me mala ista: & ecce perego tristitia magna in terra aliena. Cognovit peccatum suum, sicut & Iudas, qui dixit: Peccaui, tradens sanguinem innoxium, sed non cognouit ad veram poenitentiam. Neuter enim recurrit ad Dei misericordiam, ut oportebat. Etsi enim Antiochus orabat Dominum, tamen orabat eum, a quo non esset misericordiam consecuturus; quamuis desisteret admissa, & satis facturum se se promitteret. Quia, ut S. Augustinus respondet, *Nemo digne poenitere potest, quem non sustineat unitas Ecclesiae & fidei.* Igitur Antiochus non credebatur ex animo in Deum Iudaeorum, neque stituebat seruare religionem ab ipso praescriptam, sed tam speciosa promittebat tantum, ut posset euadere praesentem calamitatem. Quae autem nos superius ex primo libro Machabeorum breuius narrata attulimus, in secundo libro enucleatius in hunc modum narrantur. *Elatum autem in ira, arbitrabatur se injuriam illorum, qui se fugauerant, posse in Iudaeos retorquere: ideoque iussit agitari currum suum, sine intermissione agens iter, caelesti eum iudicio perurgente, eo quod ita superbe locutus est, se venturum Ierosolymam, & congeriem sepulchri Iudaeorum eam facturum. Sed qui vniuersa conspicit Dominus Deus Israel, percussit eum insanabili & inuisibili plaga. Ut enim finiuit hunc ipsum sermonem, apprehendit eum dolor dirus viscerum, & amara internorum tormentum: & quidem satis iuste, quippe qui multis & nonis cruciatibus aliorum torserat viscera, licet ille nullo modo a sua malitia cessaret. Super hoc autem superbia repletus, ignem spirans animo in Iudaeos, & praecipiens accelerari negotium, contigit illum impetu euntem de curru cadere, &**

VII.

1. Machab. 6.

12.

2. Machab. 9.

13.

2. Machab. 9.

4.

234 Cap. XXIV. *Iustitia morbos immittentis Dei in nouo Testamento,*
grani corporis collisione membra vexari. Itaq; qui sibi videbatur etiam
fluctibus maris imperare, supra humanum modum superbia repletus,
& montium altitudines in statera appendere, nunc humiliatus ad ter-
ram in gestatorio portabatur, manifestam DEI virtutem in semet ipso
contestans: ita, vt de corpore impij vermes scaturirent, ac viuentis in-
doloribus carnes eius effluerent, odore etiam illius & fœtore exercitu
grauaretur, & qui paulò antè sidera cali contingere se arbitrabatur,
eum nemo poterat propter intolerantiam fœtoris portare. His talibus
exemplis prælusit in veteri Testamento DEVS, vt, qui in illis suam
vident depingi imaginem in peccando, genus quoque supplicij
contemplantur antè, quàm incurrant; neque lachrymas in vl-
timum differant tempus. Sera est omnis poenitentia, quæ non
est seria. Seria autem esse non potest, quæ de suâ poenâ, quàm de
DEI offensâ, magis dolet.

CAPVT XXIV.

Eadem iustitia DEI homines vario morborum genere, ob
peccata, punientis declaratur exemplis noui
Testamenti.

I.

N aquam demissa quædam, cum sint rectissima, speciem
 curui præfractique visentibus reddunt: ita quidam de
 morbis hominum perperam iudicant; sed illorum est
 vitium, non DEI, morbos ex iustitia iniicientis. Quid vires im-
 probæ? vt fortiùs peccet? Valere deberent omnes? si non me-
 rerentur ægrotare. In pantheris totum reliquum corpus macu-
 lis picturatum placet, si caput regas. Quòd si velum amoueas,
 belluam fateberis esse vinculis dignam. Ita quorumdam valetu-
 do pulchra videtur esse, si celes id, quod est caput, genus viuendi.
 Quidam enim ideò valetudine abutuntur, vt rectissimè Mundi
 Iudex censeat, eos morbis coërcendos. Quod, vt in veteri testa-
 mento sapiùs fecit, ita & in nouo continuauit. Venit aliquando
 Seruator in ciuitatem suam, hoc est, in Nazareth, vt D. Hierony-
 mus & Augustinus probabile putat, aut meliùs, in Capharnaum,
 in qua frequentiùs habitabat. *Et ecce offerebant ei paralyticum*
iacentem in lecto. Et videns Iesus fidem illorum, dixit paralytico:
Confide,

Matth. 9. 1.
 S. Hieron. in
 comment.
 S. Augustin.
 lib. 2. de con-